

Železniční doprava v Rusku a její strukturální reforma

Železniční doprava je pro Rusko nejdůležitějším druhem dopravy. V oblasti nákladní dopravy zabezpečuje 80,8% veškerých přepravních požadavků (silniční 8,2% a námořní 6,8%). V osobní dopravě je její podíl na trhu menší – 43,2% (silniční 42,8% a letecká 13,8%).

Železniční doprava tak hraje hlavní roli při přepravě nákladů a zabezpečuje fungování průmyslu. Ročně převeze 98,6% železné a manganové rudy, 92,3% železných kovů, 87,2% černého uhlí a koksu a 88,1% chemických a minerálních hnojiv.

Ruskou železniční síť tvoří 86 tisíc kilometrů tratí, z toho 36 300 kilometrů je dvou- a vícekolejných, 62 200 kilometrů je vybaveno automatickým traťovým zabezpečovacím zařízením a 40 300 kilometrů je elektrifikováno. Lokomotivní park tvoří 21 900 lokomotiv a vozový park 464 400 nákladních vagonů a 26 800 osobních vagonů. V celém odvětví železniční dopravy pracuje 1,3 milionů lidí.

Ve srovnání se světem zaujímá druhé místo podle celkové délky tratí po USA, třetí místo podle objemu převezených nákladů (po USA a Číně) a třetí místo podle počtu převezených osob (po Číně a Japonsku).

Současný stav železniční dopravy je v mnoha ohledech nevyhovující. Přestože objemy přepraveného zboží a převezených osob patří mezi největší na světě, práce, která se musí vynaložit na dosažení tohoto výsledku je neúměrně vysoká. Dalším problémem je stárnutí infrastruktury a techniky, a to téměř ve všech oblastech – lokomotivním a vozovém hospodářství, trakčních zařízeních a vedeních i provozuschopnosti dopravní cesty.

Vláda Ruské Federace vytyčila několik cílů, kterých by chtěla v nejbližší době v oblasti železniční dopravy dosáhnout:

- snížení ztrát při přepravě nákladů
- uspokojení rostoucí poptávky po službách železniční dopravy
- zvýšení stability železniční dopravy
- vytvoření jediného harmonického dopravního systému země.

Těchto cílů by mělo být dosaženo „strukturální reformou federální železniční dopravy“, která bude probíhat ve třech etapách a během jejího průběhu se předpokládá vložení investic ve výši 785 miliard rublů.

Nejprve se vytvoří legislativní podmínky nutné pro průběh reformy. Pravomoci, které dosud příslušely ministerstvu dopravy a dalším regulačním orgánům, přejdou na akciovou společnost „Ruské železniční dráhy“, jejímž 100% vlastníkem bude stát. Z této akciové společnosti se pak vyčlení dceřinné akciové společnosti podle druhu činnosti, kterou budou vykonávat a akcie těchto společností budou prodávány i soukromým subjektům.

V první etapě zůstávají veškeré oblasti železniční dopravy pod řízením RŽD. Soukromý kapitál pak díky postupně vznikajícím dceřinným společnostem může vstoupit do oblastí stavební a opravárenské, kulturní a vzdělávací činnosti, sociální sféry a nákladní dopravy (zhruba 25% činnosti).

Ve druhé etapě začne na trhu fungovat státní regulátor. Společnost RŽD bude přímo spravovat oblasti infrastruktury, zhruba 50% nákladního vozového parku a lokomotiv pouze se státní účastí. Dále bude řídit dceřinné společnosti s možností vstupu soukromého kapitálu v oblastech příměstské a dálkové osobní dopravy, stavební a opravárenské a speciálních druhů nákladní dopravy (tranzitní, kombinované a chladírenské). Osobní doprava bude dotována z prostředků státního rozpočtu i RŽD.

V konečné fázi RŽD spravují zhruba polovinu vozového nákladního parku a lokomotiv a poskytují infrastrukturu pro ostatní společnosti. RŽD dále řídí několik dceřinných společností se soukromým kapitálem a zabývajícími se zvláštními druhy železničního

hospodářství – dálkovou osobní přepravou, chladírenskou nákladní přepravou, tranzitní nákladní přepravou, kombinovanou přepravou, stavební a opravárenskou činnosti. Osobní doprava je dotována ze státního rozpočtu a finance proudí jednak do společností zabývajících se příměstskou dopravou (nezávislé na RŽD) a už zmíněnou dceřinnou společností pro dálkovou osobní dopravu. Ostatní nákladní doprava je organizována soukromými společnostmi nezávislými na RŽD.

Cílem reformy je nastolení konkurenčního prostředí v oblasti železniční přepravy, které by mělo zlepšit kvalitu a množství nabízených služeb, zvýšit efektivnost železniční dopravy a zvětšit její dostupnost.